

mavrica

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO »ISTRA« PULA-PULJ

*Snežinke tiho prekrijejo sledi,
a čas naj ne za briše dragocenih vezi,
ki stkali smo jih do soljudi.*

Srečno 2011!

Slovensko kulturno društvo **Istra** Pula/Pulj
Svet slovenske narodne manjšine mesta Pulj
Svet slovenske narodne manjšine Istrske županije

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO
»ISTRA« PULA-PULJ
tel. 052 215 851 / 099 224 2082 /
099 224 2083 / fax. 052 544 406

Uradne ure:
torek in petek od 10.00 do 12.00 ure
četrtek od 16.00 do 18.00 ure

Uredniški odbor:
Ranko Bačić, Srećko Gnjidić,
Jasmina Ilić Draković, Damijana Pezdirc
Odgovorna urednica: Maja Tatković
Oblikovanje i graf. priprava:
Zvonimir Močan
Lektorica: Lidija Kuhar
Založnik: SKD " ISTR A" Pulj
Tiskara NOVA, Galižana
Naklada: 400 izvodov

PRIDITE!!!
- pevski zbor in skupina
- kreativna delavnica
- dop. pouk slovenskega jezika
- Tae – do vaje
- delavnica zdravo življenje

MAVRICA /Glasilo SKD " ISTR A",
Hermana Dalmatina 4 /Galerija/
Držičeva ul. 2 - **Slovenski dom** 52100 Pulj/Pula
slovinci-pu@public.carnet.hr

.....

**Sprememba uradnih ur Konzularnega
oddelka Veleposlaništva
Republike Slovenije v Zagrebu**

Konzularni oddelek Veleposlaništva Republike Slovenije v Zagrebu je s 6. septembrom 2010 začel delo s strankami po spremenjenem urniku. Uradne ure po novem so:
- Ponedeljek od 9. do 12. ure
- Sreda od 9. do 12. ure in od 14. do 16. ure
- Petek od 9. do 12. ure
V času uradnih ur konzularni oddelek sprejema stranke in posluje po telefonu na številkah:
+385/1 631 1014 ali
+385/1 631 1015

Za nujne primere državljanov Republike Slovenije zunaj delovnega časa veleposlaništva (po 16.30 uri) ter med vikendi in prazniki, deluje dežurna služba na telefonski številki:
+385/98 462 666.

.....

KAZALO

2. *Impressum*
3. *Za Uvodnik nekaj besed o okrogli mizi*
5. *Reakcije na okroglo mizo*
7. *Nova razmišljanja*
10. *Materin zaklad*
11. *Novi konzul na Hrvaškem...(Pogovor)*
13. *Zdravstveni kotichek*
16. *Naši člani ustvarjajo*
17. *Še o Istri*
18. **BOŽIČ**
19. *Božične sladice*
21. *Ekološki kotichek*
22. *Otroški kotichek*
24. *Izložba slik*

ZA UVODNIK NEKAJ BESED O OKROGLI MIZI

Kako ohraniti slovenščino kot materni jezik v tujem okolju, zakaj je znanje slovenščine pomembno za razvoj in ohranjanje etnične identitete, kje se nahaja slovenščina v istrskem jezikovnem okolju, ali se otrok lahko sočasno uči dveh jezikov in kako Vlada Republike Slovenije ohranja slovenščino pri zamejcih, so bila le nekatera vprašanja, na katera smo poskušali odgovoriti na okrogli mizi, ki je bila prirejena v sklopu Dnevov slovenske kulture v Pulju. Udeleženci okrogle mize so bili dr. Vesna Mikolič, dekanja Fakultete za humanistične vede na Primorski univerzi v Kopru; dr. psihologije Livija Mezulić Knaflič; pisatelj, publicist in urednik Milan Rakovac; sekretar Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak ter Dragica Motik iz Zavoda za šolstvo Republike Slovenije, ki tudi poučuje slovenščino na Hrvaškem.

Znanje slovenščine je pomembno za razvoj in ohranjanje etnične identitete pri Slovencih, ki ne živijo v Sloveniji. Glede na to, da je Istra stičišče različnih kultur in jezikov, je za vse prebivalce ohranjanje lastnega, maternega jezika zelo pomembno. Vendar veliko zunaj meja živečih Slovencev 'pozabi' svoje otroke naučiti nacionalnega jezika, zato se zelo pogosto dogaja, da Slovenci druge ali tretje generacije sploh ne znajo slovensko. Vse kaže, da je ta ugotovitev zapustila velik vtis na poslušalce okrogle mize, saj je kar nekaj vaših pisnih odzivov prispelo v Mavričo. Vsi so vredni pozornosti, zato jih v nadaljevanju objavljamo.

Na tem mestu je vendarle treba omeniti, da so nekatere teze, omenjene v poslatih prispevkih, strokovno oporečne. Moram povedati naslednje: Žal ali pa na srečo, materni jezik ni v genih (torej podedovana lastnost), temveč je prvina okolja, v katerem se ga naučimo. Tako je za materni jezik definiran tisti, ki ga posameznik največ uporablja za sporazumevanje, učenje, izražanje ipd. v svojem domačem, kulturnem in delovnem okolju. Materni jezik torej ni nujno jezik, ki ga dobiš s poreklom – po starših, z narodnostno pripadnostjo. V praksi to pomeni, da bo za otroka, ki je sicer slovenskega rodu, a se sporazumeva in uporablja hrvaščino, prav ta obveljala za njegov materni jezik. Velja mnenje, da dobro poznavanje maternega jezika ne glede na to, kateri je, pripomore, da se lahko lažje naučimo tudi drugega ali tretjega jezika in celo več. Dober posluh za glasbo ne zaleže toliko, kolikor pri učenju jezika pomagata posnemanje govorice in stalna uporaba jezika. Maternega ali tujega jezika se najhitreje naučimo z nenehno rabo, učenjem slovniških in drugih pravil ter branjem knjig.

Maja Tatković

Današnja surovost sveta, ki smo ji priče na vseh koncih – in nemara je je, te surovosti, tudi kaj v nas – je mogoče zdraviti, kakor rano z obližem ublažiti, s spoznanjem in spoznavanjem kulture, ki je za svoje prebivališče izbrala pri nas predvsem in najpoprej knjigo. Tako je. In če bomo brali, nas ne bo pobralo.

Tone Pavček, slovenski pesnik, prevajalec, esejist

Okrogla miza

REAKCIJE NA OKROGLO MIZO

Moja razmišljanja

Zelo sem vesel, da sem prisostvoval tako pestri predstavitvi teme Ohranjanje materne jezika v tujem okolju. Predavanje je bilo dolgo, zato nisem želel podaljševati že tako izpolnjenega večera s svojo razpravo. Svoje poglede vam pošiljam v pisno. Eno desetletje sem delal kot učitelj v primorskem območju Sloveniji. Kot starš dveh otrok sem prestal vse težave, ki jih dvokulturni prostor lahko prinese. Nabral sem si nekaj izkušenj in ugotovitev, ki bi jih rad podelil z bralci. Nekaj je treba povedati o pojmih prostor, tujec, tujina.

Danes mladi ljudje prek informacijskih sredstev intenzivno gradijo okolje, v katerem se počutijo kot prebivalci sveta. Menda že vsi vedo, da obstaja 'neskončno' jezikov in zelo veliko drugih kultur. Pojem tuja kultura je malce krut, primernejši je: kultura, ki je ne poznam. V srednjem ter visoko izobraženem prostoru beseda tujec nima vedno opredeljenega določila. Lahko govorimo le o drugem ali večinskem kulturnem prostoru. Tudi tuji kulturni prostor je napačen izraz, saj danes vsi pripadamo svetovni kulturni dediščini. Glede na informacijsko družbo in čas, v katerem danes živimo, lahko samostojno ustvarimo delovno okolje ne glede na nacionalni ali politični prostor. Le zmeniti se moramo za skupno komunikacijsko kulturo. Poslovni in kulturni interesi ter potrebe po preživetju nalagajo zelo hitro dinamiko življenja.

Sklep je naslednji: Danes in v prihodnosti bo vedno bolj potrebno graditi lastno kulturno indentiteto ne glede na večinski kulturni prostor, v katerem posameznik prebiva. Življenjsko okolje se zagotovo ne bo poenostavilo, samo še bolj zapleteno bo postalo. Kdor danes v obstoječem okolju tega ne razume ali zmore sprejeti, bo zamudil veliko priložnost. Morda bo svojo kulturo ohromil za nekaj velikih pridobitev. Naslednje desetletje bo prav za kulturno področje najbolj pomembno.

Moji hčerki sta visoko izobraženi. Pridobljeno izobrazbo dobro uporabljata, ker znanje hkrati pomeni potrebo in opredeljuje našo sodobnost – čas, ki ga živimo. V pogovoru o kulturni identiteti je gospod Merljak preprosto dodal: "Ta proces že poteka." Podal bom še mnenje o predavanju o multikulturalnosti pedagoškega procesa in vzgoje v današnjem času, ki ga je predstavila psihologinja in pedagoginja Lidija Knaflič. Ocena pomembnosti pravnega učenja materne jezika na domu (četudi dialekta) je povsem pravilna. Tudi sam sem dve leti delal kot učitelj individualnega pouka, ko sem poučeval otroke s posebnimi potrebami. V ozadju je vedno pomembna družina in njena kulturna indentiteta. Če se otrok pravilno nauči materne jezika in tudi pravilno uporabljati jezik večinskega kulturnega prostora, ju zna natanko razlikovati in uporabljati. Jezik je izredno zapletena človeška prvina, ki je obenem tudi posameznikova identiteta. Osnovni gradniki materne jezika so vgrajeni v genetsko zgradbo človeka. Dejstvo je namreč,

da imata jezik in narečje tudi melodično (glazbeno) strukturo. Moja teta, sicer Dolenjka, se ni nikoli mogla naučiti pravilno hrvaškega jezika, ker se nikoli ni zmogla znebiti dikcije dolenskega narečja. Moje ugotovitve so naslednje: Jezike laže in hitreje obvlada človek, ki ima zelo dober posluš za glazbo. Ko obvlada eno strukturo ter skupino jezikov iste fonetične narave, lahko obvlada naslednjo. Medtem ko se človek, ki nima glazbenega poslušja, zmore pravilno naučiti le svojega maternega jezika (genetika) in le s trdom še jezika kulturnega okolja. Dva sta že velik uspeh. Če bi organiziral in določal pouk v jezikoslovni gimnaziji, bi v učnih metodah ter programih navedena zapažanja zagotovo uporabil. Enako je z osnovno šolo. Zakaj se nekateri otroci na Primorskem, po poreklu iz naših sosednjih držav, učijo le italijanščine kot jezika okolja. Zakaj za njih to ne bi bil njihov materni jezik. Samo človek, čigaršnjo kulturno dediščino spoštujete, spoštuje vas. Genetika je čuden svak. Nikoli ne veste, ali bo vnuk podedoval vaše ali nonove dedne lastnosti. Življenju in kulturi je treba enostavno dati priložnost.

Še nekaj besed namenjam predavanju gospe Dragice Motik, pedagoginje, predstavnice Ministrstva za šolstvo RS.

Premišljeval sem o tem, kaj bi storil, če bi moral reševati tako težko nalogo, kot jo je predstavila gospa Motik. Imel sem podobne zamisli. Predstavljeni praktični programi pouka so kvalitetno izvajani. Kot je opozorila, se pogoji dejansko nenehno spreminjajo. Pred poletnimi šolami, ki so osnova za ohranjanje slovenske kulturne dediščine pri zamejcih, bi bilo mogoče še veliko narediti. Ko sem poučeval na šolah na Primorskem, so naši učenci prejeli in radi prebirali tednike ali mesečnike, namenjene učencem osnovnih šol. Zakaj jih ne bi dobili tudi učenci v zamejstvu kar na dom, in to ne glede na to, ali obiskujejo organizirani pouk slovenskega jezika. Če obstoječi časopisi za ta namen niso primerni, je zanje treba narediti ustrezne. Tak časopis lahko vsebuje vse informacije o organiziranem pouku v določenih krajih.

Menim, da je treba nujno narediti naslednje. Postaviti bo treba zelo preproste spletne strani za programe učenja jezika na daljavo. Predvsem za otroke, ki naj bi jih poučevali starši. Na začetni spletni strani naj bi bile informacije o možnostih in programih ter napovedi prihodnjih dogodkov. Celotno preproste tekmovalne naloge s povratno informacijo bi si lahko omislili. Tudi nagrade so seveda dobrodošla spodbuda, ki naj bodo izleti, knjige, poletna šola, šolanje. Osnovna nit vodenja pedagoških spletnih strani naj bi bila razvedrilne narave.

Janez Kavčič

Slovenski citrarski kvartet

Nova razmišljanja

Krasno, dvorana je bila polna Udeleženci okrogle mize o ohranjanju maternega jezika v tujem okolju so bile eminentne osebe, ki dobro poznajo to temo. Kar v hipu sta minili dobri dve uri in še marsikaj je ostalo za povedati.

Celo publika je na koncu dobila aplavz, zaploskali so ji udeleženci okrogle mize za njim izkazano pozornost. K pozornemu poslušanju je prispevalo tudi sočasno premišljevanje poslušalcev o lastnih iskušnjah na obravnavano temo. V povedanih vsebinah smo iskali sami sebe. Po končani okrogli mizi je marsikateri udeleženec svojemu sogovorniku izpovedal še delček svoje iskušnje. Zgodil se je trenutek lastne psihoanalize, vendar z veliko samoopravičevanja. Verjamem, da smo številni udeleženci prvič resnici pogledali v oči. Meni osebno se je odprl nov pogled na ohranjanje jezika. Kar naenkrat smo se zavedali, da smo v življenju izpolnjevali tudi nalogo svojim otrokom zapustiti kulturno dediščino, ki se nam doslej mogoče niti ni zdela pomembna. Važno nam je bilo, da otrok govori in dobro piše v jeziku kraja, kjer živi. Saj smo se tudi mi, ko smo prišli v tuj svet, kjer se govori drugačen jezik, morali naučiti novega, da bi lahko obstali v okolju, katerega smo izbrali za trenutno ali stalno bivališče.

Marsikdo med nami je rojen v kraju, kjer ne govorijo materinega ali očetovega jezika, in pozna le nekaj besed, ki se jih je naučil od svojih staršev. Vsi, ki živimo zunaj meja matične dežele, se pomalem čutimo krivi, ker nismo dovolj pozornosti posvečali ohranjanju maternega jezika. Verjemite, meni so starši govorili: "Uči otroke slovenščine", vendar sem mislila, da je ne potrebujejo, saj ne bodo nikoli živeli v Sloveniji.

Danes po okrogli mizi se zavedam, da je vsaka beseda, ki me povezuje z mojo izvorno deželo, rodno domovino mojih staršev, kamor občasno tudi sama rada zahajam, pravzaprav tista globoka posebna intimna nit, ki me povezuje s pokojnimi starši, njihovimi običaji, kulturo, pripadnostjo narodu. Materin in očetov jezik so naše korenine! Ko se v življenju znajdeš v težavah, nisi sam, saj stoji za tabo ves tvoj narod. Imeti svoj narod v oporo je v hudih trenutkih tako, kot imeti vero, v katero veruješ. Počutiš se varno, saj nisi sam.

Na svetu veliko ljudi ne živi v svojem rodnem kraju ali deželi svojih staršev, in vsi se vsaj enkrat v življenju počutijo tujci v kraju, kjer živijo. Vedno nekdo poskrbi, da jih prizadene, da jim pove, da ne sodijo tja. Kam pa sodijo, če so si tam uredili dom? Čeprav se trudijo, da se asimilirajo z domačini (ki so verjetno tudi tujci), ostanejo vedno nekako ob strani, ker se globoko v duši zavedajo, da niso povsem 'doma'. Kadar se počutijo kot 'zdomci', se spomnijo, da je nekje njihov prvobitni rod, narod njihovih prednikov s svojim lastnim jezikom. Čeprav ga kot zdomci ne govorijo, se zaradi zavedanja pripadnosti svojemu narodu, ne počutijo več osamljeno, temveč zaščiteni kot v materinem naročju. Vedo, kje so njihove korenine. Misel, da sta nekje narod in kraj, odkoder izvirajo oni ali njihovi starši, jim zagotavlja, da niso sami, in opogumlja za pot skozi viharje življenja.

Ne glede na materni jezik so se številni med nami prvič resno vprašali, ali nam je (kako in koliko) uspelo oziroma zakaj nam ni uspelo prenesti svoje dediščine lastnim otrokom ali vsaj vnukom. Tisoč opravičil smo našli za svoje ravnanje. Le redki se lahko pohvalijo, da jim je uspelo ohraniti dediščino zanamcem. Verjemite, njim so kar dobro pomagale okoliščine, če so z družino živeli v kraju, kjer knjižni jezik okolja ni materni jezik. Mogoče smo prvič pomislili, da maternemu jeziku, ki ga poznamo in je del nas, nismo dali dovolj pomena, da bi ta zaklad podarili svojim otrokom. Marsikdo je naredil vse, kolikor so dopuščale življenjske okoliščine, da bi ohranil materni jezik, toda ohranjanje lastnih korenin ni enostavno, če živiš v okolju, kjer uradni jezik ni tvoj materni jezik.

Moramo se zavedati, da ni preprosto živeti v tujem govornem območju in v njem ohraniti svoj materni jezik. Zavedati se moramo, da nismo krivi, če maternega jezika ne govorimo več, saj se moramo vsakodnevno sporazumevati v pogovornem jeziku okolja. Predvsem zato maternemu jeziku nismo posvečali dovolj pozornosti niti imeli možnosti predati ga članom svoje družine ali pa se ga sami naučiti. Toda nikoli ni prepozno.

Zahvaljujem se organizatorjem, voditeljici in udeležencem okrogle mize, ker so mi odprli pogled na zelo pomembno področje za vse, ki živimo 'v zamejstvu ali po svetu'. Te teme nikakor ne bi smeli zanemarjati tako, kot sem jo jaz doslej.

Ana

Zbor ENCIJAN na slovenskem večeru

MATERIN ZAKLAD

Nikoli nisem premišljevala o slovenskem jeziku v moji družini. Čisto razumljivo je bilo, da ga govorim in da ga govorijo tudi vsi družinski člani. Pri nas smo se v slovenščini sporazumevali kar tako mimogrede. Sedaj pa sem spoznala, da je splet srečnih okoliščin botroval temu, da jaz in vsi člani moje družine znamo slovensko. Moji starši so končali italijanske šole, doma pa so govorili slovensko tako kot njihovi starši in sovaščani, seveda vsi v narečju rojstnega kraja. Te govornice so naučili tudi mene. Ko smo prišli v Pulj, sem bila stara 8 let in za hrvaščino dotlej niti slišala nisem. Starši so si sprva pomagali z znanjem italijanščine, toda doma smo se med seboj pogovarjali v naši materinščini, saj smo se tako počutili bolj 'doma' in domače. Ta navada je ostala. Slovenska beseda je naša emotivna nit, ki nas je vedno povezovala v medsebojno pripadnost. Ko se je družina povečala, nas je prav domača govorica nadalje združevala s prijaznimi nitkami slovenske besede. Po končanem šolanju (seveda v hrvaščini) sem se poročila s fantom, ki ni znal slovensko. Prva leta smo živeli pri mojih starših, ki so se z menoj ponavadi pogovarjali v slovenščini. Tako sta se je tudi moj mož in sin mimogrede naučila. Odšli smo iz Pulja, toda s sinom sva tudi potem vsakodnevno govorila slovensko tja do njegovega petnajstega leta, zlasti ko sva bila sama ali v družinskem krogu. Ko se je rodil moj drugi sin, smo z njim sprva vsi govorili hrvaško, češ da mu bo lažje uporabljati jezik kraja, kjer smo bivali in kjer bo hodil v šolo. Ko je dopolnil leto in pol, smo se vrnili v Pulj in se priselili k mojim staršem, kjer se je doma od nekdaj govorila le slovenščina. Tu se je mlajši sinek kar mimogrede naučil slovenščine in pri dveh letih govoril oba jezika. Tudi mož in starejši sin ter seveda sama smo v teh dveh letih utrdili svoje znanje slovenščine. Toda s sinovi se v naši ožji družini nisem pogovarjala slovensko. Ne vem zakaj ne. Slovenščino smo vsi znali in smo jo uporabili, ko smo jo potrebovali, na primer pri noni in nonotu. Zunaj družine je življenje v Pulju pač teklo v hrvaškem jeziku. Ko so moji starši umrli, nam je ostal le njihov pes, s katerim pa smo vsi govorili slovensko. Sin je to takole 'komentiral': "Dokler bo Đeri živ, bomo še govorili slovensko."

In odkar Đerija ni več, pri nas tudi slovenske besede ni več slišati. To seveda ne pomeni, da smo jo ali da jo bomo pozabili, saj tistega, kar nosiš v srcu, zlepa ne pozabiš. Mojim sinovom pomeni slovenska beseda ljube spomine na stare starše in varen pristan, morda tudi nekaj več – pradomovino naše družine.

Te dni sva z mlajšim sinom obiskala Slovenijo. Bila sem zelo ponosna nanj, kako samozavestno se je pogovorjal v tekoči slovenščini. Sogovorniki so ga celo pohvalili. Tudi v službi mu njegovo znanje slovenščine pogosto pride prav.

Sama pa sem srečna, da me je življenje pripeljalo v Slovensko kulturno društvo Istra, kjer sem dobila dve pristrčni 'mentorici', ki me podučujeta in seznanjata z novejšo knjižno slovenščino. Moja bodoča nevesta mi je že zadala nalogo, naj bi vnuke naučila slovenščine. Slovenski jezik, posebno tisti izvorni, prvobitni narečni

materin jezik mi vselej, ko ga slišim ali govorim, po žilah požene posebno toploto in obudi spomin na mojo starševsko družino. Občutim ga kot varno oazo, kamor se lahko vedno zatečem, in mi pričara Slovenijo, kjer sem zgodnje otroštvo preživljala igraje in brez težav vse do 8. leta.

Ana

NOVI KONZUL NA HRVAŠKEM SE PREDSTAVI

POGOVOR

Slovensko kulturno društvo Istra že nekaj let organizira tako imenovani konzularni dan. To je srečanje slovenskega konzula na Hrvaškem s Slovenci v Puli in Istri, ki bi radi dobili odgovore na različna vprašanja o državljanstvu, administrativno-upravnih postopkih, ali dedovanju. Novembrski konzularni dan in srečanje s prvim sekretarjem in vodjo konzularnega oddelka Gregorjem Klemenčičem je bila priložnost za pogovor o delu in nalogah slovenskega konzulata na Hrvaškem.

Na letošnjem srečanju smo se za Mavrico tudi mi želeli seznaniti s konzulom, ki nas zastopa, in se pozanimali o delovanju te inštitucije. Gospodu konzulu smo zastavili nekaj vprašanj, ki zanimajo tudi člane našega društva:

- Kdaj ste sprejeli svojo funkcijo v Slovenskem konzulatu na Hrvaškem in kaj ste delali pred tem?

V Slovenskem konzulatu delam od konca letošnjega julija, pred tem pa sem bil zaposlen v Ministrstvu za zunanje zadeve. Štiri leta sem bil vodja službe za tajne podatke. V okviru Ministrstva za zunanje zadeve sem delal tudi v celovškem konzulatu ter veleposlaništvu v Berlinu. Rojen sem v Ljubljani 1977. leta, diplomiral sem in magistriral na temo mednarodnih in diplomatskih odnosov. Sem poročen in oče majhne deklice. Pred mano je štiriletni mandat v Zagrebu in upam, da bom v tem času lahko pomagal našim ljudem pri reševanju različnih problemov, ki zadevajo področje, s katerim se ukvarja naš konzulat.

- Kakšne naloge opravlja konzulat? Kaj je vaša naloga?

Konzularno delovanje je večstransko, pomoč nudi tako slovenskim in hrvaškim državljanom slovenskega rodu kot tudi tujcem. Ukvarjamo se z vsem, kar zadeva življenjsko pomembne zadeve na področju birokratskih in upravnih postopkov. Torej obravnavamo vprašanja državljanstva, različne matične zadeve (rojstvo, poroko, smrt), carinska opravila in dedovanje. Na razpolago smo slovenskim državljanom, ki se znajdejo v stiski na Hrvaškem, na primer zaradi prometne nesreče, zapora ali pripora na Hrvaškem ali izgube veljavnih dokumentov. V teh primerih posredujemo med slovenski državljani in hrvaškimi oblastmi. Seveda sodelujemo tudi s slovenskimi društvi na Hrvaškem in organiziramo konzularne dneve. Menimo, da je takšno delo na terenu med Slovenci, ki živijo na Hrvaškem, zelo pomembno. Tako najbolje spoznamo in lahko natančno opredelimo potrebe Slovencev na Hrvaškem.

- Katera vprašanja najpogosteje obravnavate na konzularnih dnevih? Kaj najbolj zanima Slovence na Hrvaškem?

Predvsem urejanje državljanstva in potnih listin. Veliko vprašanj nam zastavijo tudi tujci, v našem primeru predvsem Hrvati. Povprašujejo o možnostih dela v Sloveniji, kratkoročnih vizumih, pridobivanju dovoljenja za prebivanje v času študija, zaposlitve ali pa zaradi združitve družine. V obmejnem območju so aktualna vprašanja, ki zadevajo administrativne težave dnevnih delovnih migrantov.

In kaj je danes največ zanimalo puljske Slovence?

Sprejel sem osem strank. Vprašanja so se večinoma nanašala na pridobivanje državljanstva, način pridobivanja dovoljenja za prebivanje v času študija in o možnostih zaposlitve v Evropski uniji. Naslednji konzularni dan v Pulju bo marca naslednje leto.

- Pred vami je štiriletni mandat. Katera je vaša osebna misija in naloga?

Upam, da bom do konca mandata uspešno rešil čim več tekočih zadev ter vzpostavil povezavo s slovenskimi državljani prek slovenskih društev na Hrvaškem. Pričakujem, da bom po štirih letih lahko naredil jasno in končno podobo o stanju na terenu. Rad bi pripomogel k vzpostavitvi povezanosti in enotnosti med Slovenci na Hrvaškem, pri čemer bom pomagal, kolikor bo mogoče. Odprt sem za vse predloge in pobude.

Maja Tatković

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Obstajata le dve stvari, ki ju lahko damo svojim otrokom: prva so korenine, druga pa krila. (H. Karter)

PROSO (*panicum miliaceum L.*)

Poleg zdrave zelenjave, sadja in drugih sestavin so v prehrani zelo pomembna tudi žita. Proso je enoletno žito, ki zraste do višine 100 cm. Njegov klas je raztresen kot metlica. Uspeva na peščenih tleh, žanjemo ga od julija do avgusta. Zdravilni del rastline je seme – proso. Vsebuje fosfor, kalij, magnezij in večjo količino kremične kisline (silicijevega dioksida).

Proso kot poljedelsko kulturo gojimo že od kamene dobe. Pradavni ljudje so jo uporabljali za hrano in zdravilo. Že Rivius je okrog leta 1560 pisal o zdravilnih učinkih prosa. Uporabljali so ga kot ljudsko zdravilo za zdravljenje vodenike, za pospešeno izločanje seča, potenje, proti mrzlici in splošni telesni slabotnosti. Proso še vedno velja kot idealno žito za čiščenje organizma.

Danes jemljemo veliko zdravil in jemo hitro predelano hrano, kar oboje neugodno deluje na črevesno floro in jo naredi kislo. Proso je alkalno žito, ki ne vsebuje glutena, zato je zelo primerno za uravnavanje črevesne flore. Zelo priporočljivo je uživanje prosene kaše vsaj dvakrat na teden. Proso ugodno deluje na kožo, lase in nohte in izboljša njihovo rast. Prosena kaša blaži ravmatizem in putiko. Organizem potrebuje za normalno delovanje tudi kremično kislino, katero proso vsebuje v večji količini.

Naše babice so s prosom hranile in zdravile male purane in piščance. Zmesi prosa so dodale mlado koprivo, sveži sir in malo sladke rdeče paprike. Tako so ljudje na naraven način zdravili perutnino.

Za prehrano ljudi je proso uporabno na različne načine. Nekateri se mogoče še spomnijo tople kuhane prosene kaše v mleku. Dodajamo ga tudi v juhe in enolončnice ali pripravimo kot pire in narastek. Lahko ga kuhamo s korenjem ali bučami. Kombinacije so odvisne od kuharjeve dobre volje in domišljije.

Nedvomno pa je proso – kakorkoli že pripravljeno – izredno zdrava hrana, ki jo je treba pojesti z užitek. Uživanje prosenih jedi je zlasti priporočljivo in dobrodošlo po praznikih, ko smo zasičeni s kalorično in mastno hrano. Čiščenje organizma s prosom in koprivami je zelo učinkovito.

Recept:

Trubarjeva malica

Sestavine

- jogurtov kozarec prosene kaše
- 600 g buče hokaido
- 350 g suhih sliv brez koščic
- ščepec soli (grobno mleta morska sol)

Priprava

Bučo narežite na kocke, dodajte proseno kašo, suhe slive, sol in zalijte s 3,5 kozarci hladne vode. Kuhajte na štedilniku še 20 minut po zavretju. Če vam prija bolj sladko, lahko dodate malo medu ali začimbno prilagodite svojem okusu. Količina zadostuje za 5 oseb.

Če resnično veš, kaj si v življenju želiš, te bo presenetilo, koliko priložnosti se bo pojavilo, da bi ti pomagale uresničiti tvoje cilje. (J. Godard)

Alojzija Šehovič

TAE DO – VJEŽBE ZA PREVENCIJU I LIJEČENJE OSTEOPOROZE...I NE SAMO TO

Već neko vrijeme smo svjesni potrebe vježbanja. Ne samo zbog rekreacije, već i zbog skidanja viška kilograma. No, nije uspjeh skinuti višak kilograma i nakon toga izgledati kao poluprazna vreća. Vježbe su nužne za učvršćivanje muskulature i tada je uspjeh potpun. Tae do vježbe u svom konceptu sadrže kontrakcije mišića što je potrebno radi nadogradnje izgubljene koštane mase.

Dokazano je da se nadgradnja postiže vježbama. Kontrakcija mišića potiče naizmjenično djelovanje sile na kost što je važan stimulans građi kostiju. Budući da mišići imaju svoja hvatišta na kostima, sila se kontrakcijom mišić prenosi na kosti i potiče izgradnju kostiju. Naše tijelo će nam biti zahvalno.

Uz neznatan napor postizemo velike rezultate.

Tea Jelčić

NAŠI ČLANI USTVARJAJO

Je čas

Premalokrat
se ustavimo,
usedemo,
kaj zmenimo.
premalokrat ...
Je čas, vsi pravimo tako,
zdaj tak.

Od nas do nas

Čeprav razdalje
z vsakim dnem
so čedalje krajše,
postajajo poti,
ki vodijo
od nas do nas,
vse daljše in daljše ...

Izreki in nareki za vsakdanjost

1. Najdi srečo v tistem, kar imaš!
2. Sovraštvo prinese sovraštvo!
3. Srečo pogosto imamo pri roki, a je ne vidimo!
4. Čast in prednost je govoriti v narečju. Ohranjajmo jezikovne različnosti!
5. Jaz sem jaz, nisem eden od mojih staršev! Ko se tega zavedamo, premagujemo življenje kot svoboden človek. Običajno ga prehodimo po stopinjah naših staršev.
6. Prilagajati se moramo danim priložnostim in svojim letom!
7. Besede lahko marsikomu ranijo dušo in ubijejo kot sulica!
8. Bolezen ni nekaj, kar sem izbral/a, zato jo lahko premagam.
9. Problem je tisto, kar poimenujemo 'problem'. Če se ga prestrašimo, postane večji od nas!
10. Zelo je pomembno, da nikoli nismo žrtev ničesar in nikogar!

Še o Istri

Naši člani so me začudeno spraševali, zakaj sem pesem o Istri napisala v hrvaščini. Najmanj dva razloga sta za to. Napisana je bila pred petnajstimi leti, ko slovensko društvo še ni obstajalo, in so edini Slovenci, ki sem jih poznala, živeli v Sloveniji. Drugič, namenjena je bila mojim hrvaško govorečim prijateljem v zahvalo po smrti soproga in sinovem odhodu na študij, ki so mi omogočili, da se v Istri počutim kot v svoji drugi domovini. Pa tudi zaradi prepričanja, da moraš obvladati jezik naroda, med katerim živiš.

V pesmi govorim o svoji poti življenja in dogodkih, ki spremenijo njegov tok. En tak velik korak sem naredila, ko sem se včlanila v naše društvo. Res mi je v veliko zadovoljstvo, da lahko vsak dan govorim v svojem jeziku. Vendar to ne pomeni, da se oddaljujem od hrvaških prijateljev. Nasprotno, sprejemljivost se je še povečala, saj nam je tolerantnost pisana na kožo, nam 'nevistam', ki smo sprejele tuj jezik in kulturo, ne da bi se svojima odrekle.

Prijateljica mi pravi: "Daj napiši v slovenščini, kako doživljaš Istro sedaj." Zakaj pa ne. Poglejmo, kaj so spremenila pretekla leta. Kamenje in rdeča zemlja so še tu – vsak dan jo obdelujem, jo preklinjam, kadar je trda, in se veselim, ko dobro obrodi. Domača govorica (konglomerat jezikov, tudi slovenski je med njimi), ki mi je tako pri srcu, tudi še živi. Sivina Učke caruje nad zeleno, valovito južno Istro, ki se stoletja ni spreminjala. Trikotnik Istre spominja na kristal, ki ga ljudje lahko komajda kaj pokvarijo ali popravijo. Resda je zraslo nekaj turističnih naselj na obeh obalah, v notranjosti pa je nekaj bolj ali manj uspelih imitacij istrskih vasi z obveznim bazenom pri vsaki hiši. Zahodni krak istrskega ipsilona je privijugal do slovenske meje, kjer nastaja avtocesta, ki nas bo dokončno povezala z Evropo. Zapuščena hišica, ki je pred petnajstimi leti bila na koncu vasi, je zdaj sredi predmestja, obdana z novim naseljem. In še čaka novega lastnika, ki bi ji vdihnil malo življenja. Istra po naravnih lepotah ne zaostaja za mojo domačo deželo, niti po gostoljubnosti in sprejemanju priseljencev. Od nekdaj so se v Istro naseljevali ljudje z vseh vetrov. Kot so domačini s trebihom za kruhom v valovih odhajali po svetu, tako so jo v še večjih valovih naseljevali sosedge bežeč pred Turki in lakoto po vsaki vojni. In kdor se enkrat naseli, tudi ostane. To usodno privlačnost Istre morda najbolje ponazarja odgovor mojega soproga na vprašanje poslovnih prijateljev, zakaj se je priselil v Pulo: "Če je bila dobra za rimske cesarje, mora biti tudi zame." Življenje teče naprej in ubira pot, na kateri smo ljudje samo koraki ...

Neva Stančič

BOŽIČ

Največji in najstarejši krščanski praznik je Velika noč, vendar pa je Božič med ljudmi najbolj priljubljen. Božič je praznik spomina na Kristusovo rojstvo v Betlehemu. To je čas, ko se postavi božična jelka in jaslice. Pri okrasitvi jelke in postavitvi jaslic sodeluje cela družina. Na sveti večer je navada, da gospodar pokadi in pokropi hišo z ognjem, ki mu doda kadilo in blagoslovljeno vodo. Hišo pokadi tudi na Silvestrovo in na predvečer svetih treh kraljev. Po obhodu se družina vrne v hišo, žerjavico stresejo na ogenj, potem pa se začne skupna molitev. Sveti večer se zaključi s sveto mašo - polnočnico.

Božični dan je najsvetejši dan v letu, zato se ta dan ne sme opravljati nobenega dela, velja pa tudi, da mora biti na sveti dan polna miza jedadeče in pijače.

Knjiga polihistora Janeza Vajkarda Valvasora "Slava vojvodine Kranjske", ki je napisana v 17. stoletju je eno izmed najbolj popularnih božičnih daril v Sloveniji. Valvasor piše o starih običajih na področju današnje Slovenije, med katerimi so tudi tisti božični. Od nekaj sto različnih božičnih običajev iz Kranjske, ki jih je v 17. stoletju zapisal Valvasor v knjigi "Slava vojvodine Kranjske", do danes se je ohranilo le majhno število.

Med številnimi pozabljenimi običaji, ki jih omenja Valvasor, je tudi priprava potice – tradicionalnega pečenega peciva z orehovim, makovim, ajdinim ali pa ocvirkovim nadevom. Čeprav danes obstaja vrsta industrijskih že narezanih potic, tista prava domača se pripravlja le v posebnih priložnostih in za priljubljene goste. V nekaterih predelih stare Kranjske so se v testo za božični kruh dajali koščki sušenega sadja in posebne rastline, vendar pa Valvasor ne omenja komu se je takšen kruh ponujal.

Valvasor omenja tudi zanimiv način prognoziranja dogodkov v novem letu, ki so ga na Božični večer izvajali moški. Vsak se je usedel za mizo in je metal lesen čevelj čez ramo proti vratom. Če je čevelj padel na tla z vrhom proti dvorišču, bo hiša v naslednjem letu zgubila enega člana, v nasprotnem pa je družina lahko pričakovala novega člana.

En izmed številnih božičnih običajev je koledovanje, ki se je izvajalo od svetega Miklavža do Svečnice. Moški, ponavadi neporočeni (vendar pa ne izključno) so s smrekovimi vejami v rokah obhajali hiše in voščili prihod mladega leta. Sosedom so zaželeli naj bodo zdravi »kot riba v vodi in medved v gori« ter da izpečejo tolikor kruha »kolikor je iglic na smreki«. Koledniki so tudi zaplesali in zapeli, in za to dobili tudi dobro nagrado.

Božične sladice

MEDENJAKI

Priprava:

Margarino in sladkor penasto umešamo. Dodamo jajci, moko, kakav, med, malo sode bikarbone, vanili sladkor, cimet, ingver in mlete klinčke. Vse skupaj zmešamo v gladko maso.

Z ravnim nastavkom na testomatu nabrizgamo majhne kepice na papir za peko. Pečemo 7 min na 185° C.

Sestavine:

150 g margarine

150 g sladkorja v prahu

2 jajca

500 g pšenične bele moke

1 žlica kakava v prahu

150 g medu

Soda bikarbona

Vanilijev sladkor

Ingver

Cimet

Klinčki

Božične sladice

BOŽIČNI KRUH

Priprava:

V posodi pripravimo kvasec iz kvasa, malo mleka in ščepeca sladkorja. Po nekaj minutah kvasec dodamo v posodo k moki, prilijemo še preostalo mleko, dodamo sol, sladkor, vanilijev sladkor, mlete klinčke in limonino lupinico. Iz vseh stvari zgnetemo gladko testo in ga pustimo vzhajati približno 1 uro. Kandirano sadje 2 uri namakamo v rumu. Nato v testo vgnemo še zmehčano maslo, rozine, kandirano sadje in sesekljane mandlje. Dobro pregnetemo in pustimo vzhajati še pol ure. Opek pekač namastimo in vanj stresemo testo. Pustimo ga še nekaj časa, da vzhaja. Božični kruh nato pečemo 45 minut na 200° C. Koje štruca pečena jo premažemo s stopljenim maslom in posujemo s sladkorjem v prahu.

Sestavine:

*30 g kvasa
1,3 dl mleka - manj mastnega
60 g sladkorja
330 g bele pšenične moke
Sol
Vanilijev sladkor
Limonina lupina
Klinčki
140 g masla
150 g kandiranega sadja
20 g ruma
100 g rozin
100 g mandljev
Sladkor v prahu*

Čistila, pralna in pomivalna sredstva

Za čiščenje in vzdrževanja stanovanja, pomivanje posode in nego perila se v gospodinjstvu uporabljajo različne, tudi zdravju nevarne kemikalije, ki lahko pomenijo tveganje za zdravje in onesnažujejo okolje. Skušajmo raje uporabljati ekološka sredstva, ki jih imamo v gospodinjstvu, saj bomo na ta način vsaj skromno prispevali k varovanju okolja.

Apnenec v kopalni kadi ali umivalniku boste uspešno očistili s segretim kisom, s katerim zdrgnete apnenčaste madeže, pustite pol ure ter nato splaknete z vročo vodo.

Aluminijasta korita, v katerih pomivamo posodo, so kaj hitro polna temnih madežev. Odstranimo jih lahko z limoninim sokom.

Plastično stekleničko za hranjenje dojenčka, ki je postala motna, napolnite s segretim kisom in jo pustite stati dvajset minut. Nato stekleničko dobro izperite.

Polito olje po tleh lahko očistimo z soljo. Madež čimprej posujte z veliko soli. Ko je sol vpila olje, jo odstranite s časopisnim papirjem. Umijte tla - in to je vse.

Okna lahko operemo z mlačno vodo in nekaj kisa in z navadno krpo. Pobrišeno s papirnato brisačo. Okna bodo sijoča, na njih pa se bo zbiralo manj prahu.

Madeže od likerja in vina na naslanjalih, oblazinjenih z žametom, čistimo tako, da madeže posujemo s soljo, sol pa očistimo s trdo krtačo.

Madeže od rje na tkaninah očistimo s pomočjo soli in limoninega soka. Na umažani del posujemo najprej sol, nato ta del zmočimo z limoninim sokom. Pustimo stati čez noč, nato operemo v pralnem stroju.

Zaščitnice KS

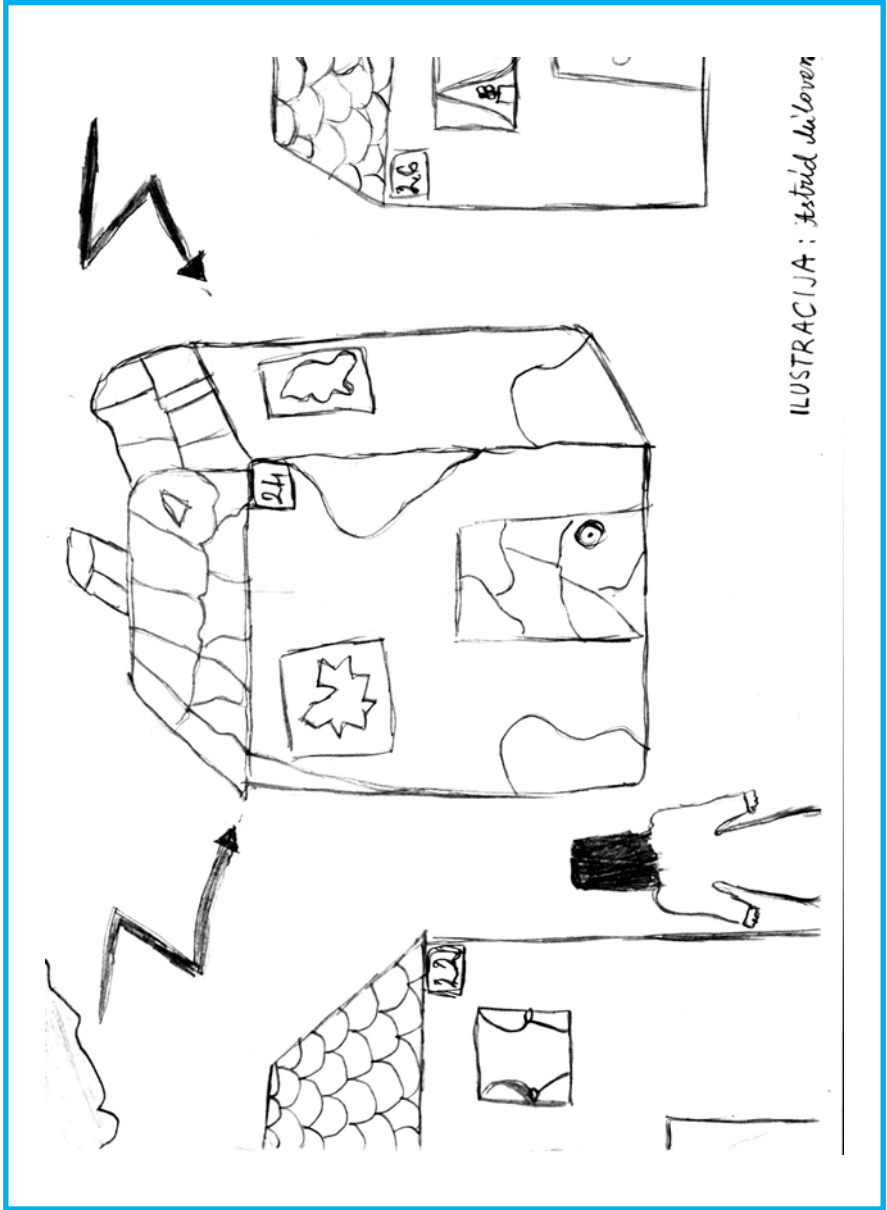
2. del: **Zapuščena hiša v Ulici Kazzada**

V soboto sem vprašala mamo za prosto popoldne. Rekla sem ji, da bova s prijateljico delali referat za geografijo. Tri ure imaš na voljo, je rekla in že sem dala petam vetra.

V žep sem segla po mobilni. V rokah pa se mi je znašel kovanec za pet kun. V spomin sem si priklicala včerašnji dan in se znašla pred prijateljičino hišo. Noge so me hitro nosile dalje in od daleč sem zagledala Ulico Kazzada. V ušesih so mi odzvanjale besede:

„Ob sedemnajstih, bodi točna!“ Korak sem pospešila, začela teči in iskala številko 24. Te nisem našla, vrstile so se številke 20, 22, 23, 25 ... 24 pa nikjer. Končno se je le prikazala. Pristopila sem k vratam in zaslišala močan 'tresk' in glas iz kovanca 'zvek-paf'. Prižgale so se luči. Okrog mene so se pojavila štiri presenečena dekleta. Moški, ki je prižgal luči, je bil srednjih let (okrog 36), imel je kratko pričesko in rjave oči. Predstavil se je: „Jaz sem Zex“. Ob njem je stala rdečelaska. Imela je modre oči in bila približno enakih let kot on. Zex se obrnil k njej in pojasnil: „To je moja žena Selarda. Mi smo vladarji Kristalnega sveta in vam bomo pomagali opraviti nekaj koristnih poslanstev. Zdaj se, prosim, vsi predstavite, da se bomo bolje poznali.“ Dekleta so se poimensko predstavila. Modrooka je rekla, da je Teodora, rdečelaska je bila Nora, kostanjeva Lana Maja, četrta pa Klara. Predstavila sem se tudi jaz: „Sem Annabell, hodim v 8. razred, imam dolge kostanjeve lase in zelenorjave oči.“

Ko smo se vsi spoznali, je Zex nadaljeval: „Moram vam nekaj pojasniti. V kristalnem svetu ima vsaka oseba svoj vzdevek. Moj je Riky, Selardin je Gaby, Annabellin Stacy, Teodora je Lily, Klara je Mimi, Lena Maja pa Rea. Ali se s temi poimenovanji strinjate?“ Pokimale smo z glavo v znak odobravanja. „Jutri ob deveti uri boste opravile prvo nalogo. Bodite točne!“ Nato se je znova zaslišal tresk, zatem sta Zex in Selarda izginila. Dekleta smo se spogledale in uvidele, da se moramo vrniti domov. Brez besed smo zapustile staro hišo in se vrnile v svoj vsakdan.

ILUSTRACIJA : Festival du'loven

Slovensko kulturno društvo ISTRA Pulj in Nacionalni park Brioni
Slovensko kulturno društvo Pula i Nacionalni park Brijuni
ob Dnevh slovenske kulture / povodom Dana slovenske kulture

RAZSTAVA SLIK / IZLOŽBA SLIKA

GALERIJA SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA ISTRA
GALERIJA SLOVENSKEGA KULTURNOG DRUŠTVA ISTRA
PULJ/PULA, Hermana Dalmatina 4 20. oktober/listopad 2010

**IZBOR SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA ISTRA
IZBOR SLOVENSKEGA KULTURNOG DRUŠTVA ISTRA**